

PAPA HAZRETLERİ FRANCISKUS'UN

HAVARİSEL TEŞVİK BELGESİ

LAUDATE DEUM

İKLİM KRİZİNDE

TÜM İYİ NİYETLİ İNSANLARA

1. “Allah’ı övün tüm yarattıkları”. Bu, Assisi’li Aziz Fransuva’nın hayatı, ezgileri ve tüm eylemleri ile duyurduğu mesajdır. Böylece Kutsal Kitap’taki Mezmurların davetini kabul etmiş ve Peder’inin yarattıkları karşısında İsa’nın duyarlılığını düşünmüştür: Giyecek konusunda neden kaygılanıyorsunuz? Kır zambaklarının nasıl büyüdüğüne bakın! Ne çalışırlar, ne de iplik eğirirler. 29 Ama size şunu söyleyeyim, bütün görkemine karşın Süleyman bile bunlardan biri gibi giyinmiş değildi.” (Mt 6,28-29). “Beş serçe iki meteliğe satılmıyor mu? Ama bunlardan bir teki bile Tanrı katında unutulmuş değildir.” (Lk 12, 6). Yol boyunca bize yoldaş olan bu varlıklar için İsa’nın hassasiyetine hayran olmamak ne mümkün!

2. Acı çeken gezegenimizdeki kardeşlerim ortak evimizin bakımı hakkındaki yürekten endişelerimi sizlerle paylaşmak istedipim Ansiklik Mektup *Laudato Si’yi* yayımlamanın üstünden sekiz yıl geçti. Yine zamanın geçmesiyle farkına varıyorum ki içinde yaşadığımız dünya çökmeye doğru gidrer ve kırılma noktasına yaklaşırken verdiğimiz tepkiler maalesef yeterli değildir. Bu olasılığa ek olarak iklim değişikliğinin pek çok insanın ve ailenin hayatlarını tehdit etmekte olduğu da şüphe götürmez bir gerçek olarak karşımızdadır. Bunun etkilerini sağlık bakımı, iş kaynakları, kaynaklara erişim, konut olanakları, zorunlu göçler gibi alanlarda hissedeceğiz.

3. Bu küresel çaptaki toplumsal durum insan hayatının haysiyeti ile de yakından ilişkilidir. Birleşik Devletler Episkoposlar Konferansı “birbirimize ve dünyaya gösterdiğimiz özen birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Toplumun ve küresel topluluğun karşı karşıya olduğu temel zorluklardan biri de iklim değişikliğidir. İklim değişikliğinin etkileri gerek ülkemizde gerekse tüm dünyada en savunmasız insanların üstüne yük olmaktadır”¹ sözleri ile iklim değişikliği konusundaki endişelerimizin sadece ekolojik bir yaklaşım değil toplumsal bir anlam taşıdığını ifade etmektedir. Amazon Sinodu için bir araya gelen episkoposlar da bunu şu sözlerle ifade etmiştir: “Doğaya yapılan saldırı insanların hayatları üstünde sonuçlara yol açmaktadır”². Açıkça ifade etmek gerekir ki bu aslında ikincil bir konu ya da ideolojik sorun değildir, Afrikalı episkoposların belirttiği gibi iklim değişikliği “yapısal günahın trajik ve çarpıcı bir örneği”ni görünür kılmaktadır”³.

¹ Conferenza dei Vescovi Cattolici degli Stati Uniti, Global Climate Change Background, 2019.

² Assembleia Speciale del Sinodo dei Vescovi per la Regione Pan-Amazzonica, Documento finale, ekim 2019, 10: AAS 111 (2019), 1744.

³ Simposio delle Conferenze Episcopali di Africa e Madagascar (Sceam), African Climate Dialogues Communiqué, Nairobi, 17 ekim 2022.

4. Geçtiğimiz sekiz yıldan elde ettiğimiz fikirler ve bilgiler bir süre önce dile getirdiklerimizi akıklama ve tamamlama imkanını bize veriyor.

1. Küresel İklim Krizi

5. İnkar etmek, gizlemek, ört bas etmek ya da görelileştirmek için tüm çabalara rağmen iklim değişikliğinin emareleri ortadadır ve gittikçe artmaktadır. Son yıllarda aşırı hava değişikliklerine, sık sık ortaya çıkan aşırı sıcak havalara, kuraklığa, ve herkesi etkileyen sessiz salgının elle tutulur ifadesi olan bu olaylar için bazı protesto haykırılarına tanık olduğumuzu kimse göz ardı edemez. Kuşkusuz her somut felaketin küresel iklim değişikliği yüzünden olduğu söylenemez. Bununla birlikte insanlığın neden olduğu belirli iklim değişikliklerinin giderek daha sık ve yoğun hale gelen aşırı iklim olaylarının ortaya çıkma olasılığını artırdığı doğrulanabilmektedir. Bu nedenle küresel sıcaklık her 0,5°C arttığında bazı bölgelerde şiddetli yağmurlar ve seller artarken, bazı yerlerde ciddi kuraklık görüldüğü, kimi bölgelerde aşırı sıcaklık dalgalanmaları olurken kimilerinde ağır kar yağışları yaşandığı bilinmektedir⁴. Şimdiye kadar yılda birkaç kez sıcak hava dalgalanmaları yaşarken, küresel sıcaklıkta 1,5 °C'lık bir artış olursa neler olur acaba? Bu sıcaklık dalgalanmaları daha büyük sıklıkta ve daha yoğun bir şekilde ortaya çıkacaktır. Sıcaklık 2 derece yükselirse Grönland'dan buz parçaları kopmaya başlayacak ve Antarktika'nın büyük bölümü tamamen eriyecek⁵, bunun da herkes için ölümcül sonuçları olacaktır.

Direnç ve kafa karışıklığı

6. Son yıllarda bazıları bu gerçeklerle alay etmeyi seçti. Gezegenin her zaman ısınma ve soğuma dönemlerinden geçtiğini ve geçeceğini ileri süren bazı bilimsel verileri gündeme getirmektedirler. Fakat bu konu ile ilişkili başka bir veriyi belirtmeyi unutuyorlar: Şu anda, ısınmada alışılmadık bir hızlanma yaşanıyor. Bu öyle büyük bir hız ki doğrulamak için yüzyıllar ya da bin yıllar geçmesini beklemeye gerek kalmayacak, sadece bir tek nesilde yaşanan sıcaklık artışından söz ediyoruz. Deniz seviyesindeki yükselmeyi ya da buzullardaki erimeyi insanlar yaşadıkları dönem içinde görebilecek ve belki birkaç yıla kadar nüfusun büyük kısmı bu olaylar yüzünden yaşadıkları yerlerden ayrılmak zorunda kalacak.

7. Küresel ısınmadan söz edenleri küçümsemek için aşırı soğuk dönemlerin belli periyotlarda aralıklı olarak yaşandığına dikkat çekiliyor. Bu ve diğer olağandışı belirtilerin aynı nedenden ortaya çıkan alternatif durumlar olduğunu belirtmek yanlış olmayacaktır: Gezegenin ısınması ile ortaya çıkan küresel dengesizlik. Kuraklık ve seller, göllerin kuruması, deniz ve su baskınları yüzünden yerinden olan halklar bu olayların hepsi aynı sebepten ortaya çıkmaktadır. Küresel bir olgudan söz ederken yerel faktörler yüzünden ara sıra ortaya çıkan olayları buna dahil ederek durumu karışık hale getiremeyiz.

⁴ Bk Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), *Climate Change 2021, The Physical Science Basis*, Cambridge and New York 2021, B.2.2.

⁵ Bk Id., *Climate Change 2023, Synthesis Report, Summary for Policymakers*, B.3.2.. Per il Rapporto 2023 si fa riferimento a https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf.

8. Bilgi eksikliği, uzun zaman periyotlarını kapsayan (en azından on yıllık dönemlerden söz ediyoruz) geniş ölçekli iklim tahminleri ile bir kaç haftalık hava durumu tahminleri arasında kafa karışıklığına yol açmaktadır. İklim değişikliğinden söz ettiğimizde birkaç on yıl boyunca süregiden küresel bir gerçeklikten –ve sürekli yerel değişkenlerinden - söz ediyoruz.

9. Gerçeği basite indirgemek amacıyla çok çocuk sahibi olan yoksullara sorumluluğu yükleyen, hatta az gelişmiş ülkelerde kadınları sakatlayarak sorunu çözmeye çalışanlar bulunmaktadır. Her zamanki gibi her şey yoksulların suçu gibi görünüyor. Ancak gerçek şu ki gezegenin küçük orandaki en zengin yüzdesi toplam dünya nüfusunun en fakir yüzde 50'sinden daha fazla kirliliğe sebep oluyor ve zengin ülkelerde kişi başına düşen karbon salınımı, fakir olanlara göre çok daha fazladır⁶. Dünyanın en yoksul insanların yarısından fazlasına ev sahipliği yapan Afrika'nın, tarihi salınımların çok küçük bir kısmından sorumlu olduğunu nasıl unutabiliriz?

10. Fosil yakıtların kullanımını azaltarak ve daha temiz enerji kaynakları geliştirerek iklim değişikliğini hafifletmeye yönelik çabaların iş sayısında azalmaya yol açacağı da sıklıkla dile getirilmektedir. Olan şu ki, iklim değişikliğinin farklı etkileri nedeniyle milyonlarca insan işini kaybediyor: yükselen deniz seviyeleri, kuraklıklar ve gezegeni etkileyen diğer olaylar birçok insanı yerinden etti. Bunun aksine yenilenebilir enerji türlerine geçiş, bunun doğru bir şekilde yönetilmesi ve iklim değişikliğinin yol açtığı hasara uyum sağlama çabaları, farklı sektörlerde sayısız iş yaratma kapasitesine sahiptir. Bu, politikacıların ve iş dünyası liderlerinin şimdi bile bu konuyla ilgilenmesini gerektiriyor.

İnsanın sebep olduğu durumlar

11. Artık iklim değişikliğinin insanî – “antropik”- kökeninden kuşku duymamak imkânsızdır. Neden böyle olduğuna bakalım: Küresel ısınmaya yol açan sera gazlarının atmosferdeki yoğunluğu 19. Yüzyıla kadar hacmen milyonda 300 partikül şeklinde sabit bir değerdeydi. Fakat 19. Yüzyılın ortalarından itibaren sanayinin gelişmesi ile birlikte salınımlar artmaya başladı 1958'den bu yana günlük ölçümler yapan Mauna Loa gözlemevinin de doğruladığı gibi. Geçtiğimiz elli yılda bu artış dikkate değer ölçüde hızlandı. Ben *Laudato Si'* belgesini yazarken tarihi bir yüksekliğe, milyonda 400 partiküle kadar artmış ve sonrasında Haziran 2023'te milyonda 423 partiküle erişmişti⁷. 1850'den bu yana ortaya çıkan toplam net salınımların % 42'den fazlası 1990 yılından sonra üretilmiştir⁸.

12. Aynı zamanda, son elli yılda sıcaklığın, son iki bin yılda görülmemiş bir hızla arttığında doğrulanmıştır. Bu dönemde eğilim, her on yılda bir 0,15°C'lik bir ısınmaydı; bu da son 150 yılda görülen artışın iki katıdır. 1850'den itibaren küresel sıcaklık 1,1°C artmış ve kutup bölgelerinde daha büyük etkiye yol açmıştır. Bu gidişle, yalnızca on yıl içinde önerilen maksimum küresel tavan olan 1,5°C'lik artışa ulaşmak mümkün görünmektedir⁹. Bu artış

⁶ Bk United Nations Environment Program, The Emissions Gap Report 2022: <https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2022>.

⁷ Bk National Oceanic and Atmospheric Administration, Earth System Research Laboratories, Global Monitoring Laboratory, Trends in Atmospheric Carbon Dioxide: <https://www.gml.noaa.gov/ccgg/trends/>.

⁸ Bk IPCC, *Climate Change 2023, Synthesis Report, Summary for Policymakers*, A.1.3.

⁹ Bk Age., B.5.3.

yalnızca dünya yüzeyinde değil, atmosferin birkaç kilometre yukarısında, okyanus yüzeylerinde ve hatta yüzlerce metre derinlikte de meydana geldi. Böylece denizlerde asitlenme arttı ve oksijen seviyesi azaldı. Buzullar geri çekiliyor, kar örtüsü azalıyor ve deniz seviyesi sürekli yükseliyor¹⁰.

13. Bu küresel iklim olayları ile özellikle yirminci yüzyılın ortalarından bu yana sera gazı salınımlarındaki hızlı artış arasındaki ilişkiyi gizlemek mümkün değildir. İklim konusunda uzmanlaşmış bilim adamlarının çoğunluğu bu ilişkiyi desteklemekte ve sadece çok küçük bir yüzdesi kanıtları inkâr etmeye çalışmaktadır. Ne yazık ki iklim krizi en az maliyetle ve en kısa sürede olabilecek en yüksek karı elde etme kaygısı taşıyan büyük ekonomik güçleri ilgilendiren bir konu değildir.

14. Katolik Kilisesi içinde bile karşılaştığım küçümseyici ve pek de makul olmayan bazı görüşler yüzünden çok belirgin görünen bu açıklamaları yapmakla kendimi yükümlü hissediyorum. Yine de bu tehlikeli değişiklik hızında alışılmadık artışın nedeninin artık gizlenemeyecek bir gerçek olduğundan artık kuşku duyulamaz: Geçtiğimiz iki yüzyılda insanın doğaya kontrol edilmez ölçüde müdahalesinden dolayı ortaya çıkan muazzam yenilikler bunun sorumlusudur. Volkanik patlamalar ve diğerleri gibi genellikle ısınmaya yol açan doğal kökenli olaylar geçtiğimiz on yıllardaki değişimin hızını ve oranını açıklamakta yetersiz kalmaktadır¹¹. Ortalama yüzey sıcaklığındaki değişiklik, sera gazları artışının sonucu olma dışında başka bir şeyle açıklanamaz.

Hasarlar ve tehlikeler

15. Oksijenlerde küresel ısınma, asiditenin artması ve oksijen seviyesinin azalması gibi iklim krizinin bazı etkileri en azından birkaç yüzyıl için geri döndürülemez seviyededir. Okyanus suları termal bakımdan devinimsizlik içindedir ve pek çok türün hayatta kalması için önemi olan sıcaklığı ile tuzluluk oranlarının normale dönmesi için yüzyıllar geçmesi gerekecektir. Bu, yeryüzündeki diğer canlıların artık yol arkadaşımız olmaktan çıkıp kurbanlarımız haline geldiğinin pek çok belirtisinden biridir.

16. Aynı durum kıtasal buz tabakalarındaki azalma için de söylenebilir. Kutuplardaki erimenin yüzlerce yıl boyunca tersine çevrilmesi mümkün olmayacaktır. İklim gelecekte olursak uzun zaman süreleri boyunca ısrarla onları tetikleyen olaylardan bağımsız etkenler de bulunmaktadır. Bu nedenle sebep olduğumuz muazzam hasarı durdurmamız mümkün değildir. Daha trajik hasarları önlemek için çok az zamanımız bulunuyor.

¹⁰ Questi dati dell'Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) sono basati su circa 34.000 studi: Bk IPCC, Synthesis Report of the Sixth Assessment Report (20/03/2023): AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023 (ipcc.ch)

¹¹ Bk IPCC, Climate Change 2023, Synthesis Report, Summary for Policymakers, A.1.2.

17. Bazı apokaliptik teşhisler pek makul görünmeyebilir ya da sağlam bir zemine oturtulmamış olabilir. Bu durum, kritik bir noktaya yaklaşmakta olduğumuz gerçek ihtimali göz ardı etmemize yol açmamalıdır. Küçük değişiklikler devinimsizlik nedeniyle öngörülemeyen ve belki de geri dönüşü olmayan daha büyük değişikliklere yol açmaktadır. Bu da kartopu etkisi yaratacak bir dizi olayı tetikleyebilirler. Bu tür durumlarda her zaman çok geç olur, çünkü müdahale edilse bile başlayan süreci durdurarak artık mümkün olmaz. Artık geri dönüş yoktur. Elbette mevcut koşullara dayanarak tüm bunların olacağını söyleyebilmek mümkün değildir. Ancak buz tabakalarının azalması, okyanus akıntılarındaki değişiklikler, tropikal yağmur ormanlarındaki ormansızlaşma ve Rusya'daki permafrostun erimesi gibi iklimi "hassaslaştıran" hali hazırda hareket halindeki olguları hesaba katarsak, bunun bir olasılık olmaya devam ettiği keşindir¹².

18. Sonuç olarak, ilerlemenin mucizelerine saygı duymamızı ve aynı zamanda bir yüzyıl önce muhtemelen hayal bile edilemeyecek diğer etkilere ciddi bir şekilde dikkat etmemizi sağlayacak daha geniş bir bakış açısına acilen ihtiyaç duyulmaktadır. Bizden istenen, bu dünyadan göçüp gittiğimizde arkamızda bırakacağımız mirasa karşı belli bir sorumluluk duymaktan başka bir şey değildir.

19. Son olarak, Covid-19 pandemisinin insan yaşamının diğer canlılarla ve doğal çevreyle olan yakın ilişkisini ortaya çıkardığını ekleyebiliriz. Ancak özel bir şekilde, dünyanın bir bölgesinde yaşananların tüm gezegen üzerinde yansımaları olduğunu teyit etti. Bu da bana defalarca tekrarladığım iki inancı yineleme imkânı verdi: "Her şey birbirine bağlıdır" ve "Hiç kimse tek başına kurtulamaz".

2. Büyüyen Teknokratik Bir Paradigma

20. Laudato Si'de, mevcut çevresel çürüme sürecinin altında yatan teknokratik paradigmanın kısa bir özetini sunmuştum. Bu, "insan yaşamını ve faaliyetlerini anlamanın belli bir yoludur [ki] çevremizdeki dünyaya ciddi zarar verecek şekilde tersine dönmüştür"¹³. [13] Derinlerde, "sanki gerçeklik, iyilik ve doğruluk otomatik olarak teknolojik ve ekonomik güçten kaynaklanıyormuş gibi" düşünmekten ibarettir¹⁴. [14] Mantıksal bir sonuç olarak, "ekonomistler, finansörler ve teknoloji uzmanları için çok çekici olan sonsuz ya da sınırsız büyüme fikrini kabul etmek" kolaylaşır¹⁵.

21. Son yıllarda, yukarıdaki paradigmanın yeni bir ilerlemesine tanık olurken bile bu teşhisi doğrulayabildik. Yapay zekâ ve en son teknolojik yenilikler, sınırları olmayan, yetenekleri ve olanakları teknoloji sayesinde sonsuza kadar genişletilebilen bir insan kavramıyla başlıyor. Bu şekilde, teknokratik paradigma canavarca kendi kendini beslemektedir.

¹² Bk Age.

¹³ Lett. enc. Laudato si' (24 Mayıs 2015), 101: AAS 107 (2015), 887.

¹⁴ Age., 105: AAS 107 (2015), 889.

¹⁵ Age., 106: AAS 107 (2015), 890.

22. Şüphesiz, lityum, silikon ve diğerleri gibi teknolojinin ihtiyaç duyduğu doğal kaynaklar sınırsız değildir, ancak daha büyük sorun, bir saplantının altında yatan ideolojidir: insan gücünü hayal edilebilecek her şeyin ötesine çıkarmak, bunun önünde insan dışı gerçekliğin sadece emrindeki bir kaynak olması. Var olan her şey minnettar olmamız, saygı duymamız ve değer vermemiz gereken bir armağan olmaktan çıkar ve bunun yerine insan zihninin ve kapasitelerinin her türlü hevesine av olan bir köle haline gelir.

23. Teknolojinin genişlettiği kapasitelerin, "bilgiye ve özellikle de bunları kullanacak ekonomik kaynaklara sahip olanlara, tüm insanlık ve tüm dünya üzerinde etkileyici bir hâkimiyet sağladığını fark etmek tüyler ürpertici. İnsanlık hiçbir zaman kendi üzerinde böylesine bir güce sahip olmamıştı, ancak hiçbir şey bunun akıllıca kullanılacağını garanti etmiyor, özellikle de şu anda nasıl kullanıldığını düşündüğümüzde... Tüm bu güç kimin elinde ya da eninde sonunda kimin eline geçecek? İnsanlığın küçük bir bölümünün buna sahip olması son derece riskli"¹⁶. [

Güç kullanımını yeniden düşünmek

24. Güçteki her artış insanlık için ilerlemeyi temsil etmez. Nüfusları yok etmek, atom bombaları atmak ve etnik grupları yok etmek için kullanılan "hayranlık uyandıran" teknolojileri düşünmemiz yeterlidir. İlerlemeye duyduğumuz hayranlığın, sonuçlarının dehşetine karşı bizi kör ettiği tarihsel anlar olmuştur. Ancak bu risk her zaman mevcuttur, çünkü "muazzam teknolojik gelişmemize insani sorumluluk, değerler ve vicdanda bir gelişme eşlik etmemiştir... Sürekli artan gücümüz karşısında çırılçıplak ve savunmasız bir şekilde duruyoruz ve onu kontrol edecek araçlardan yoksunuz. Bazı yüzeysel mekanizmalara sahibiz, ancak sağlam bir etiğe, sınırlar koyabilen ve açık fikirli bir şekilde kendine hâkim olmayı öğretebilen bir kültüre ve maneviyata sahip olduğumuzu iddia edemeyiz"¹⁷. Teknokratik paradigmaya uygun zihniyet bizi körleştirirken ve günümüz insanlığının bu son derece vahim sorununu görmemize izin vermezken, bu kadar büyük bir gücün böylesi ellerde yaşamı yok edebilmesi garip değildir.

25. Bu teknokratik paradigmanın aksine, bizi çevreleyen dünyanın bir sömürü, dizginsiz kullanım ve sınırsız hırs nesnesi olmadığını söylüyoruz. Doğanın, içinde yaşamlarımızı ve projelerimizi geliştirdiğimiz salt bir "ortam" olduğunu da iddia edemeyiz. Çünkü "doğanın bir parçasıyız, ona dâhiliz ve dolayısıyla onunla sürekli etkileşim halindeyiz"¹⁸ ve bu nedenle "dünyaya dışarıdan değil, içeriden bakarız"¹⁹.

26. Bunun kendisi, insanın dışsal, yalnızca çevreye zarar verebilecek yabancı bir unsur olduğu fikrini dışlar. İnsanoğlu doğanın bir parçası olarak kabul edilmelidir. İnsan yaşamı, zekası ve özgürlüğü, gezegenimizi zenginleştiren doğanın unsurları, onun iç işleyişinin ve dengesinin bir parçasıdır.

¹⁶ Age., 104: AAS 107 (2015), 888-889.

¹⁷ Age., 105: AAS 107 (2015), 889.

¹⁸ Age., 139: AAS 107 (2015), 903.

¹⁹ Age., 220: AAS 107 (2015), 934.

27. Bu nedenle sağlıklı bir ekoloji, yerli kültürlerde olduğu ve dünyanın farklı bölgelerinde yüzyıllardır gerçekleştiği gibi, insanoğlu ile çevre arasındaki etkileşimin de bir sonucudur. İnsan grupları genellikle bir çevre "yaratmış"²⁰, onu yok etmeden ya da tehlikeye atmadan bir şekilde yeniden şekillendirmiştir. Günümüzün en büyük sorunu, teknokratik paradigmanın bu sağlıklı ve uyumlu ilişkiyi yok etmiş olmasıdır. Her halükarda, bu kadar zarar verici ve yıkıcı olan bu paradigmanın ötesine geçmenin vazgeçilmez ihtiyacı, insanın inkâr edilmesinde değil, doğal sistemlerin "sosyal sistemlerle"²¹ etkileşimini içermesinde bulunacaktır.

28. Diğer hususların yanı sıra insan gücü, bunun anlamı ve sınırları meselesini de yeniden düşünmemiz gerekiyor. Çünkü gücümüz birkaç on yıl içinde çığınca arttı. Etkileyici ve müthiş teknolojik ilerlemeler kaydettik ve aynı zamanda birçok varlığın hayatını ve kendi hayatta kalmamızı tehdit edebilecek son derece tehlikeli varlıklara dönüştüğümüzü fark etmedik. Bugün Solovyov'un "aslında sonuncusu olacak kadar ilerlemiş bir çağ" hakkındaki ironik yorumunu tekrarlamakta fayda var.²² Gücümüzün ve ürettiğimiz ilerlemenin bize karşı döndüğünü zamanında fark edebilmek için berraklığa ve dürüstlüğe ihtiyacımız var.²³

Etik kışkırtma

29. Gerçek iktidarın ahlaki çöküşü, kamuoyunu şekillendirmek için daha büyük kaynaklara sahip olanların elindeki yararlı araçlar olan pazarlama ve yanlış bilgilendirme sayesinde gizlenmektedir. Bu araçların yardımıyla, ne zaman çevrede önemli değişiklikler ya da yüksek düzeyde kirlilik içeren bir projeye girişme planları yapılırsa, bu projenin yaratabileceği yerel ilerlemeden ya da çocukları için ifade edeceği ekonomik büyüme, istihdam ve insani gelişim potansiyelinden bahsedilerek o bölgedeki insanların umutları artırılır. Ancak gerçekte bu insanların geleceğine yönelik gerçek bir ilgi yok gibi görünmektedir, çünkü projenin topraklarının aşınmasına, yaşam kalitelerinin düşmesine, yaşamdan, topluluk neşesinden ve gelecek umudundan yoksun ıssız ve daha az yaşanabilir bir manzaraya ve nihayetinde diğer birçok insanı da tehlikeye atan küresel zarara yol açacağı açıkça söylenmemektedir.

30. Nükleer atıkların belli bir yerde depolanması karşılığında alınacak paranın yarattığı anlık heyecanı düşünmek yeterlidir. O parayla satın alınabilecek ev, daha sonra ortaya çıkan hastalıklar nedeniyle bir mezara dönüşür. Bunu abartılı bir hayal gücüyle değil, gördüğümüz bir şeye dayanarak söylüyorum. Bunun uç bir örnek olduğu ileri sürülebilir, ancak bu gibi durumlarda "daha az" zarardan söz etmek mümkün değildir, çünkü bizi şu anda içinde bulunduğumuz duruma getiren tam da kabul edilebilir olarak görülen zararların birikmesidir.

31. Bu durum sadece fizik ya da biyoloji ile değil, aynı zamanda ekonomi ve onu algılama biçimimizle de ilgilidir. Akla uygunluk, gelişme ve yanıltıcı vaatler ile gizlenmiş, en az maliyetle en yüksek kazanç zihniyeti, ortak evimiz için her türlü samimi kaygıyı ve toplumumuz tarafından bir kenara atılmış olan yoksul ve muhtaçlara yardım etme konusunda

²⁰ Bk S. Sörlin – P. Warde, Making the Environment Historical. An Introduction, in Iidem, Nature's End: History and the Environment, Basingstoke – New York 2009, 1-23.

²¹ Lett. enc. Laudato si' (24 Mayıs 2015), 139: AAS 107 (2015), 903.

²² V. Solov'ev, I tre dialoghi e il racconto dell'Anticristo, Bologna 2021, 256.

²³ Bk S. Paolo VI, Discorso alla FAO nel suo 25° anniversario (16 Kasım 1970), 4: AAS 62 (1970), 833.

her türlü gerçek endişeyi imkânsız kılmaktadır. Son yıllarda, bazı sahte peygamberlerin vaatleri karşısında şaşırان ve heyecanlanan yoksulların, zaman zaman bu dünyanın kendileri için kurulmadığı yanılmasına kapıldıklarını gözlemleyebiliyoruz.

32. "Meritokrasi" kavramı hakkında da yanlış fikirler oluşmaktadır. Bu kavram daha büyük olanaklar ve avantajlarla doğmuş olanların yönetimi altında her şeyin onlara tabi olması gerektiğı "hak edilmiş" insan iktidarı olarak görölmektedir. Çok çalışmanın değerine, kişinin kendi yeteneklerini geliştirmesine ve övgüye değer bir inisiyatif ruhuna sağlıklı bir yaklaşım elbette gereklidir, ancak gerçek bir fırsat eşitliği aranmazsa, "meritokrasi" büyük güce sahip birkaç kişinin ayrıcalıklarını daha da pekiştiren bir perdeye kolayca dönüşebilir. Bu sapkın mantığa göre, yetenekleri ve çabalarıyla kazandıkları mali kaynaklarla kendilerini güvende hissediyorlarsa, ortak evimize verilen zararı neden umursasınlar ki?

33. Vicdanen ve yaptıklarının bedelini ödeyecek olan çocukları düşünüldüğünde, kaçınılmaz biçimde "anlam" sorunu ortaya çıkar: "Hayatımın anlamı nedir? Bu dünyada geçirdiğim zamanın anlamı nedir? Ve tüm çalışmalarımın ve çabalarımın nihai anlamı nedir?"

3. Uluslararası Politikanın Zayıflığı

34. Her ne kadar "günümüzde belli bir gerilemenin işaretleri görölse de... her yeni nesil, geçmiş nesillerin mücadelelerini ve kazanımlarını devam ettirirken, gözünü daha da yükseklerle dikmelidir. İşte yol budur. İyilik, sevgi, adalet ve dayanışma, bir kez ve herkes için elde edilmez; her gün tekrar tekrar gerçekleştirilmeleri gerekir"²⁴. Sağlam ve kalıcı ilerlemeler kaydedilebilmesi için, "Devletler arasında çok taraflı anlaşmaların tercih edilmesi gerektiğı" konusunda ısrar ediyorum²⁵.

35. Çok taraflı anlaşmaları, tek bir kişide ya da aşırı güce sahip bir elite yoğunlaşan bir dünya otoritesiyle karıştırmak yararlı değildir: "Yasalarla düzenlenen bir tür dünya otoritesi olasılığından söz ettiğimizde, mutlaka kişisel bir otorite düşünmemiz gerekmez"²⁶. Burada söz konusu olan, her şeyden önce "küresel ortak yararı, açlık ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasını ve temel insan haklarının kesin bir şekilde savunulmasını sağlayacak güçle donatılmış daha etkili dünya örgütleri"dir²⁷. Mesele, bu örgütlerin belirli temel hedeflere ulaşılmasını "sağlayacak" şekilde gerçek yetkilerle donatılmaları gerektiğidir. Bu şekilde, değişen siyasi koşullara veya belirli bir azınlığın çıkarlarına bağlı olmayan ve istikrarlı bir etkinliğe sahip türde bir çok taraflılık ortaya çıkabilir.

36. Küresel krizlerin, faydalı değişimlere vesile olabilecekken heba edilmesi halen üzücü bir durumdur²⁸. 2007-2008 mali krizinde ve yine Covid-19 krizinde olan buydu. Çünkü "bu krizlerin ardından dünya çapında geliştirilen gerçek stratejiler, her zaman zarar görmeden

²⁴ Lett. enc. Fratelli tutti (3 ekim 2020), 11: AAS 112 (2020), 972.

²⁵ Age., 174: AAS 112 (2020), 1030.

²⁶ Age., 172: AAS 112 (2020), 1029.

²⁷ Age.

²⁸ Bk Age., 170: AAS 112 (2020), 1029.

kurtulmanın bir yolunu bulan gerçekten güçlüler için daha fazla bireyciliği, daha az entegrasyonu ve daha fazla özgürlüğü teşvik etti"²⁹.

Çok taraflılığın yeniden yapılandırılması

37. Görünen o ki şu anda eski çok taraflılığı kurtarmaktan ziyade, yeni dünya durumunu göz önünde bulundurarak onu yeniden yapılandırmak ve yeniden yaratmak konusunda bir çaba gereklidir. Sizi, "pek çok sivil toplum kuruluşunun, uluslararası topluluğun zayıflıklarını, karmaşık durumlarda koordinasyon eksikliğini, temel insan haklarına ve bazı grupların çok kritik durumlarına dikkat etmemesini telafi etmeye yardımcı olduğunu" kabul etmeye davet ediyorum³⁰. Örneğin, antipersonel mayınların kullanımı, üretimi ve imalatına karşı Ottawa Süreci; sivil toplumun örgütleri ve Birleşmiş Milletler'in birlikte yaratamadığı etkili dinamikleri nasıl yaratabildiğini gösteren bir örnektir. Bu şekilde, yerellik ilkesi küresel-yerel ilişkiye de uygulanmaktadır.

38. Orta vadede, küreselleşme kendiliğinden oluşan kültürel alışverişleri, daha fazla karşılıklı bilgiyi ve halkların bütünleşme süreçlerini desteklemekte, bu da sadece iktidar seçkinleri tarafından belirlenen değil, "tabandan" gelen türden bir çok taraflılığı tetiklemektedir. Çok farklı ülkelerden aktivistlerin birbirlerine yardım ettiği ve desteklediği, dünya genelinde tabandan yükselen talepler, iktidar kaynaklarına baskı yapabilir. İklim kriziyle ilgili olarak bunun gerçekleşeceğini ummak gerekir. Bu nedenle, "yurttaşlar siyasi iktidarı - ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte- kontrol etmedikçe, çevreye verilen zararı kontrol etmenin mümkün olmayacağını" tekrar etmek istiyorum³¹.

39. Postmodern kültür, daha savunmasız ve daha az güçlü olana karşı yeni bir duyarlılık yaratmıştır. Bu, Fratelli Tutti Ansiklik Mektubunda insan şahsının önceliği ve her koşulun ötesinde onurunun savunulması konusundaki ısrarımla bağlantılıdır. Bu, insanlığın gerçek sorunlarının çözümü için çok taraflılığı teşvik etmenin, her şeyden önce kişilerin haysiyetine saygıyı güvence altına almanın, etiğin yerel veya konjonktürel çıkarlara üstün gelmesini sağlamanın bir başka yoludur.

40. Burada söz konusu olan şey, politikanın yerine geçmek değil, ortaya çıkan güçlerin giderek daha önemli hale geldiğini ve aslında bazılarının pandemi sırasında gösterdiği gibi somut sorunların çözümünde önemli sonuçlar elde edebileceklerini kabul etmektir. Sorunlara yanıtların, ne kadar küçük olursa olsun, herhangi bir ülkeden gelebileceği gerçeği, çok taraflılığı kaçınılmaz bir süreç olarak ortaya koymaktadır.

41. Krizde olan eski diplomasi de önemini ve gerekliliğini göstermeye devam etmektedir. Yine de dünyanın yeni yapılanmasına cevap verebilecek şekilde çok taraflı bir diplomasi modeli üretmeyi başaramamıştır; ancak kendini yeniden yapılandırabildiği takdirde çözümün bir

²⁹ *Age*.

³⁰ *Age*, 175: AAS 112 (2020), 1031.

³¹ Lett. enc. *Laudato si'* (24 Mayıs 2015), 179: AAS 107 (2015), 918.

parçası olması gerekmektedir. Çünkü yüzyılların deneyimini de bir kenara atmak doğru olmayacaktır.

42. Dünyamız o kadar çok kutuplu ve aynı zamanda o kadar karmaşık hale gelmiştir ki, etkili bir işbirliği için artık farklı bir çerçeve gerekmektedir. Sadece güç dengelerini düşünmek yeterli değildir. Yeni sorunlara yanıt verme ve özellikle en temel insan haklarına, sosyal haklara ve ortak evimizin korunmasına saygıyı pekiştirmek için çevre, kamu sağlığı, kültürel ve sosyal zorluklara küresel mekanizmalarla tepki verme ihtiyacı da bulunmaktadır. Önemli olan bu küresel korumanın "sağlanmasına" izin verebilecek küresel ve etkili kuralların oluşturulmasıdır.

43. Birkaç on yıl önce uygulamaya konulan prosedür yeterli olmadığı gibi etkili de görünmediğinden, tüm bunlar, karar alınması ve bu kararların meşrulaştırılması için yeni bir prosedürün geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede, çeşitli durumların ifade edilebilmesi ve dâhil edilebilmesi için konuşma, istişare, hakemlik, çatışma çözümü ve denetim için gerekli alanlar açılmalıdır. Sonuç olarak küresel bağlamda bir tür artan "demokratikleşme" gerekecektir. Daha güçlü olanların haklarını korumak için, herkesin hakkını gözetmeden, kurumları desteklemek artık yararlı değildir.

4. İklim Konferansları: İlerleme ve Başarısızlıklar

44. On yıllardır 190'dan fazla ülkenin temsilcileri iklim değişikliği konusunu ele almak üzere periyodik olarak bir araya gelmektedir. 1992 Rio de Janeiro Konferansı, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (UNFCCC) kabul edilmesine yol açmış ve bu sözleşme, 1994 yılında imzacılar tarafından gerekli onayların tamamlanmasıyla yürürlüğe girmiştir. Bu Devletler her yıl en yüksek karar alma organı olan Taraflar Konferansında (COP) bir araya gelmektedir. Bu Konferanslardan bazıları Kopenhag'da (2009) olduğu gibi başarısızlıkla sonuçlanırken, Kyoto'daki (1997) COP3 gibi bazıları da ileriye dönük önemli adımlar atılmasını mümkün kılmıştır. Bu önemli Protokol, toplam sera gazı salınımlarının 1990 yılına göre %5 oranında azaltılması hedefini ortaya koymuştur. Son tarih 2012 yılıydı, ancak bu hedefe ulaşamadığı açıktır.

45. Tüm taraflar ayrıca, şu anda meydana gelmekte olan iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak amacıyla uyum programlarını uygulama taahhüdünde bulunmuşlardır. Gelişmekte olan ülkelerdeki önlemlerin maliyetlerini karşılamak üzere yardım için de hükümler konmuştur. Protokol fiilen 2005 yılında yürürlüğe girmiştir.

46. Bunların ardından, iklim değişikliğinin neden olduğu kayıp ve zararlara ilişkin olarak, zengin ülkeleri başlıca sorumlular olarak kabul eden ve iklim değişikliğinin daha kırılgan ülkelerde yarattığı kayıp ve zararı telafi etmeyi amaçlayan bir mekanizma oluşturulması önerilmiştir. Burada konu, henüz bu ülkelerin "uyum sağlama sürecini" finanse etmek değil, hâlihazırda meydana gelen zararları tazmin etmektir. Bu soru çeşitli Konferanslarda önemli tartışmalara konu olmuştur.

47. Paris'teki COP21 (2015), herkesi kapsayan bir anlaşmanın ortaya çıkmasını sağladığı için bir başka önemli anı temsil etmiştir. Daha önce belirlenen hedeflere ulaşamaması göz önüne

alındığında bu yeni bir başlangıç olarak değerlendirilebilir. Anlaşma 4 Kasım 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Her ne kadar bağlayıcı bir anlaşma olsa da, tüm tasarrufları tam anlamıyla yükümlülük değildir ve bazıları takdir yetkisi için geniş bir alan bırakmaktadır. Her halükarda, doğru bir şekilde konuşmak gerekirse, taahhütlerin yerine getirilmemesi durumunda yaptırımlara ilişkin hükümler veya bunların yerine getirilmesini sağlayacak etkili araçlar bulunmamaktadır. Ayrıca, gelişmekte olan ülkeler için belirli bir esneklik sağlamaktadır.

48. Paris Anlaşması geniş ve iddialı bir hedef ortaya koymaktadır: ortalama küresel sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelere göre 2° C'nin altında tutmak ve 1.5° C'ye düşürmek. İzleme için somut prosedürleri sağlamlaştırmak ve farklı ülkelerin hedeflerini karşılaştırmak üzere genel kriterleri kolaylaştırmak için çalışmalar halen devam etmektedir. Bu durum, gerçek sonuçların daha nicel (objektif) bir değerlendirmesinin yapılmasını zorlaştırmaktadır.

49. Sonuç alınamayan birkaç Konferansın ve Madrid'deki (2019) COP25'in hayal kırıklığının ardından, Glasgow'daki (2021) COP26'da bu ataletin tersine çevrileceği umuluyordu. Aslında bunun sonucu, pandeminin genel etkileri nedeniyle askıya alınan Paris Anlaşmasını yeniden başlatmak oldu. Dahası, gerçek etkisi pek öngörülemeyen çok sayıda "tavsiye" vardı. Alternatif ve daha az kirlетici enerji türlerine hızlı ve etkili bir geçiş sağlamaya yönelik öneriler hiçbir ilerleme kaydetmedi.

50. Şarm El Şeyh'te (2022) düzenlenen COP27, en başından beri önemli bir ekonomik ve enerji krizine neden olan Ukrayna'nın işgalinin yarattığı durumun tehdidi altındaydı. Karbon kullanımı arttı ve herkes yeterli kaynağa sahip olmaya çalıştı. Gelişmekte olan ülkeler enerjiye erişimi ve kalkınma beklentilerini acil bir öncelik olarak görüyordu. Yanıcı yakıtların hala dünya enerjisinin %80'ini sağladığı ve kullanımlarının artmaya devam ettiği gerçeğini kabul etme konusunda belirgin bir açıklık vardı.

51. Mısır'daki bu Konferans, müzakerelerin zorluğuna bir örnek daha teşkil etmiştir. En azından iklim felaketlerinden en çok etkilenen ülkelerde "kayıp ve zararın" finanse edilmesine yönelik bir sistemin sağlamlaştırılmasında ileriye doğru bir adım atıldığı söylenebilir. Bu, gelişmekte olan ülkelere yeni bir ses ve daha büyük bir rol veriyor gibi görünmektedir. Ancak burada da, başta katkıda bulunması gereken ülkelerin somut sorumluluğu olmak üzere pek çok nokta belirsizliğini korumaktadır.

52. Bugün, "anlaşmaların, gözetim, periyodik inceleme ve uyumsuzluk durumlarında cezalar için uygun mekanizmaların eksikliği nedeniyle zayıf bir şekilde uygulandığını" söylemeye devam edebiliriz. İlan ettikleri ilkeler hala "etkin ve esnek bir pratik uygulama aracı beklemektedir"³². Ayrıca, " Uluslararası kuruluşlar, kendi ülke çıkarlarını küresel herkesin yararından önde tutan ülkelerin aldığı tavır nedeniyle önemli bir ilerleme sağlayamadılar. Gizlemeye çalıştıklarımızın sonuçları nedeniyle acı çekecek olanlar, bu vicdan ve sorumluluk hatasını unutmayacaklardır. "³³.

³² *Aqe.*, 167: AAS 107 (2015), 914.

³³ *Aqe.*, 169: AAS 107 (2015), 915.

5. Dubai'deki COP28'den Ne Beklemek gerekiyor?

53. Birleşik Arap Emirlikleri bir sonraki Taraflar Konferansına (COP28) ev sahipliği yapacak. Yenilenebilir enerji kaynaklarına önemli yatırımlar yapmış olmasına rağmen, Basra Körfezi'nde büyük bir fosil yakıt ihracatçısı olarak bilinen bir ülkedir. Bu arada, gaz ve petrol şirketleri üretimlerini daha da arttırmak amacıyla burada yeni projeler planlıyor. Umut edilecek bir şey olmadığını söylemek intihar olur, çünkü bu, başta en yoksullar olmak üzere tüm insanlığı iklim değişikliğinin en kötü etkilerine maruz bırakmak anlamına gelir.

54. İnsanoğlunun küçük çıkarlarını aşma ve daha büyük düşünme kapasitesine güveniyorsak, COP28'in sürekli izlemeye tabi etkili taahhütlerle enerji dönüşümünün kararlı bir şekilde hızlandırılmasına olanak sağlayacağını ummaya devam edebiliriz. Bu Konferans, 1992'den bu yana yapılan her şeyin aslında ciddi ve çabaya değer olduğunu gösteren bir yön değişikliğini temsil edebilir, aksi takdirde büyük bir hayal kırıklığı olacak ve bugüne kadar elde edilen her türlü iyiliği tehlikeye atacaktır.

55. Birçok müzakere ve anlaşmaya rağmen küresel salınımlar artmaya devam etmektedir. Kuşkusuz, bu anlaşmalar olmasaydı daha da artacağı söylenebilirdi. Yine de ozon tabakasının korunmasında olduğu gibi, çevreyle ilgili diğer konularda, irade gösterildiğinde çok önemli sonuçlar elde edilmiştir. Ancak, rüzgâr ve güneş enerjisi gibi temiz enerji kaynaklarına geçiş ve fosil yakıtların terk edilmesi konusunda gerekli hızda ilerleme kaydedilmemektedir. Sonuç olarak, yapılanlar sadece dikkatleri başka yöne çekmek için bir oyun olarak görülme riski taşımaktadır.

56. Endişeliymiş gibi görünen ancak önemli değişiklikler yapmak için gereken cesarete sahip olmayan zihniyetin ötesine geçmeliyiz. Bu hızla gidersek sadece birkaç yıl içinde tavsiye edilen maksimum sınır olan 1.5° C'yi aşacağımızı ve hatta kısa bir süre sonra 3° C'ye ulaşarak kritik bir noktaya varma riskimizin yüksek olduğunu biliyoruz. Geri dönüşü olmayan bu noktaya ulaşmasak bile, sonuçlarının felaket olacağı ve muazzam bir maliyetle, ciddi ve tahammül edilemez ekonomik ve sosyal etkilerle birlikte acil önlemler alınması gerekeceği kesindir. Şu anda alabileceğimiz tedbirler maliyetli olsa da, bekledikçe bu maliyet daha da ağırlaşacaktır.

57. " Ortaya çıkacak her bir çevresel sorunun teknik olarak iyileştirilmesi için gerçekte birbiri ile bağlantılı olanları ayırmak ve küresel sistemin en derin ve gerçek sorunlarını ortaya koymak" olduğunda ısrar etmenin gerekli olduğunu düşünüyorum³⁴. Kısa vadede geri dönüşü olmayan kötülükler karşısında adaptasyon çabalarına ihtiyaç duyulduğu doğrudur. Ayrıca gaz salınımlarını absorbe etmeyi veya yakalamayı mümkün kılan bazı müdahaleler ve teknolojik ilerlemeler umut verici olmuştur. Bununla birlikte, yüzeyin altında katkıda bulunmaya devam ettiğimiz sürekli bir bozulma varken, çatlakları yapıştırma ve örtme zihniyetine hapsolme riskiyle karşı karşıyayız. Gelecekte tüm sorunların yeni teknik müdahalelerle çözülebileceğini varsaymak, bir kartopunu tepeden aşağı itmek gibi bir tür öldürücü pragmatizmdir.

³⁴ *Age.*, 111: AAS 107 (2015), 982.

58. Bir kez ve herkes için, bu meseleyi tamamen ekolojik, "yeşil", romantik, ekonomik çıkarlar tarafından sık sık alay konusu olan bir şey olarak sunan sorumsuz alaycılığa bir son verelim. Nihayetinde bunun her düzeyde insani ve sosyal bir sorun olduğunu kabul edelim. Bu nedenle de herkesin katılımını gerektirmektedir. İklim Konferanslarında, olumsuz bir şekilde "radikalleşmiş" olarak tasvir edilen grupların eylemleri dikkat çekme eğilimindedir. Ancak gerçekte bu gruplar, her ailenin çocuklarının geleceğinin tehlikede olduğunu fark etmesi gerektiğinden, sağlıklı bir "baskı" uygulaması gereken bir bütün olarak toplum tarafından boş bırakılan bir alanı doldurmaktadır.

59. COP28'i insan olarak bizi onurlandıran ve yücelten tarihi bir olay haline getirmeye yönelik çabanın samimi olması durumunda, verimli, zorunlu ve kolayca izlenebilir olma koşullarını karşılayan enerji dönüşümü biçimleri umut edilebilir. Güçlü, yoğun ve herkes taahhüdüne bağlı olduğu takdirde bu üç şartla belirlenen yeni bir sürece başlamak mümkün olabilir. Şu ana kadar olan bu değildi, ve ancak bu tür bir süreç uluslararası politikanın güvenilirliğini yeniden kazanmasını sağlayabilir, çünkü ancak bu şekilde karbondioksit seviyelerini önemli ölçüde azaltmak ve zaman içinde daha da büyük kötülükleri önlemek mümkün olacaktır.

60. Konferansa katılanlar, belirli ülkelerin ya da şirketlerin kısa vadeli çıkarlarından ziyade ortak yararı ve çocuklarının geleceğini düşünebilen stratejistler olmalıdır. Bu şekilde siyasetin utancını değil asaletini gösterebilirler. Güçlülere sadece şu soruyu tekrarlayabilirim: "Bu aşamada, acilen gerekeni yapmayı ihmal eden olarak hatırlanacağı halde bugün gücü elinde tutmakta ısrar edenleri neden işbaşında tutmak isteyelim?"³⁵

6. Manevi Motivasyonlar

61. Bu bağlamda, Katolik imanına mensup olanlara, inançlarından doğan motivasyonları hatırlatmak istiyorum. Diğer dinlere mensup kardeşlerimi de aynı şeyi yapmaya teşvik ediyorum, zira biliyoruz ki gerçek inanç sadece insan kalbine güç vermekle kalmaz, aynı zamanda hayatı dönüştürür, hedeflerimizi değiştirir ve başkalarıyla ve bir bütün olarak yaratılışla olan ilişkimize ışık tutar.

İmanın ışığında

62. Kutsal Kitap bize şöyle der: "Allah yarattığı her şeye baktı ve iyi olduğunu gördü" (Yaratılış 1,31). "İçindeki her şeyle birlikte yeryüzü" O'nundur (Yasanın Tekrarı 10,14). Bu nedenle bize şöyle der: "Tarlanız temelli olarak satılamaz. Çünkü bana aittir. Sizse yabancısınız, konuğumsunuz." (Lev.25,23). Dolayısıyla, "Tanrı'nın yeryüzüne saygı demek, kendisine zekâ bahşedilmiş olan insanın doğa yasalarına ve bu dünyadaki yaratıklar arasında bulunan hassas dengeye saygı göstermesi demektir".³⁶

63. Aynı zamanda, "bir bütün olarak evren, tüm çok yönlü ilişkileriyle, Allah'ın tükenmez zenginliğini ortaya koyar". Dolayısıyla, bilge olmak için "her şeyin çoklu bağlantılarındaki

³⁵ *Aqe.*, 57: AAS 107 (2015), 870.

³⁶ *Aqe.*, 68: AAS 107 (2015), 874.

çeşitliliği kavramamamız gerekir ³⁷. Bu bilgelik yolunda, pek çok türün yok olması ve iklim krizinin diğer pek çok varlığın yaşamını tehlikeye atması bizim için kayıtsız kalacağımız bir durum değildir.

64. İsa "Rab, yeryüzündeki güzellikleri fark etmeleri için başkalarını davet edebilirdi, çünkü kendisi sürekli tam bir sevgi ve hayranlıkla doğa ile iç içe idi. Toprak yolda yürürken, sık sık Pederinin yerleştirdiği güzelliklere bakmak için durup, onlarda bulunan ilahi mesajı görmeleri için havarilerine seslenirdi"³⁸.

65. Dolayısıyla, " bu dünyanın yaratıkları sadece doğal görünüşleri ile görünmeye devam etmeyecekler; çünkü Dirilmiş Olan onlar gizemli bir şekilde kendisi için alacak ve onları kendi doluluğundaki sonlarına yöneltecektir. O'nun insan gözleri ile derin bir düşünce içinde bakıp hayran olduğu tarladaki çiçekler ve kuşlar artık onun her şeye nüfuz eden varlığına bağlanmış durumdadır. ³⁹. Eğer " Evren, kendisini tamamen dolduran Tanrı'da açılır. Bundan dolayı bir yaprakta, bir dağ yolunda, bir çiy damlasında yoksul bir insanın yüzünde mistik bir anlam bulunur ⁴⁰. Dünya sonsuz bir Sevgi'nin şarkısını söyler: ona bakmakta nasıl başarısız olabiliriz?

Birlik ve bağlılık içinde yolculuk

66. Tanrı bizi tüm yarattıklarıyla birleştirmiştir. Bununla birlikte, teknokratik paradigma bizi çevreleyen dünyadan soyutlayabilir ve tüm dünyanın bir "temas alanı" olduğunu unutturarak bizi kandırabilir⁴¹.

67. Musevi-Hıristiyan kozmos vizyonu, Tanrı'nın tüm yarattıklarının muhteşem uyumu içinde insanın eşsiz ve merkezi değerini savunur, ancak bugün kendimizi ancak "konumlandırılmış bir insanmerkezciliği" sürdürmenin mümkün olduğunu fark etmeye zorlanmış görüyoruz. Başka bir deyişle, insan yaşamının diğer canlılar olmaksızın anlaşılabilir ve sürdürülemez olduğunu kabul etmek. Çünkü " evrenin bir parçası olarak Peder ile bir olmaya çağrılıp, hepimizin görünmeyen bağlarla bağlandığı ve birlikte evrensel bir aile oluşturduğu, bizi kutsal, sevecen vemütevazı bir saygı ile dolduran yüce bir birliktelik içinde bulunuyoruz".⁴²

68. Bu kendi irademizin bir ürünü değildir; kökeni başka bir yerde, varlığımızın derinliklerinde yatmaktadır, çünkü " Bedensel varlığımız sayesinde Tanrı bizi etrafımızdaki dünyaya sıkı bir şekilde bağlamış durumdadır, öyle ki toprağın çölleşmesi bir fiziksel bir hastalık gibi hissedebilir ve türlerin yok olmasını acı veren bir olay gibi yaşayabiliriz".⁴³ O halde

³⁷ *Age.*, 86: AAS 107 (2015), 881.

³⁸ *Age.*, 97: AAS 107 (2015), 886.

³⁹ *Age.*, 100: AAS 107 (2015), 887.

⁴⁰ *Age.*, 233: AAS 107 (2015), 938.

⁴¹ Bk D.J. Haraway, *When Species Meet*, Minneapolis 2008, 205-249.

⁴² Lett. enc. *Laudato si'* (24 Mayıs 2015), 89: AAS 107 (2015), 883.

⁴³ Esort. ap. *Evangelii gaudium* (24 Kasım 2013), 215: AAS 105 (2013), 1109.

insanoğlunu özerk, her şeye gücü yeten ve sınırsız olarak düşünmeyi bırakalım ve kendimizi daha farklı, daha mütevazı ama daha verimli bir şekilde düşünmeye başlayalım.

69. Herkesten, evimiz olan dünyayla uzlaşmaya yönelik bu hac yolculuğuna eşlik etmelerini ve onu daha güzel hale getirmeye yardımcı olmalarını istiyorum, çünkü bu bağlılık kişisel onurumuz ve en yüksek değerlerimizle ilgilidir. Aynı zamanda, dürüst olmak ve en etkili çözümlerin sadece bireysel çabalardan değil, her şeyden önce ulusal ve uluslararası düzeyde alınacak büyük siyasi kararlardan kaynaklanacağını kabul etmek gerektiğini de inkar edemem.

70. Bununla birlikte, her küçük parça yardımcı olur ve küresel sıcaklıkta onda bir derecelik bir artıştan kaçınmak, birçok insan için bazı acıları hafifletmek için zaten yeterli olacaktır. Ancak önemli olan daha az niceliksel bir şeydir: kültürel değişimler olmadan, toplumların yaşam tarzları ve inançları olgunlaşmadan kalıcı değişimlerin olamayacağını ve kişisel değişimler olmadan da kültürel değişimlerin olamayacağını fark etme ihtiyacı.

71. Hane halklarının kirliliği ve atıkları azaltma ve ihtiyatlı tüketme çabaları yeni bir kültür yaratmaktadır. Kişisel, ailevi ve toplumsal alışkanlıkların değişmekte olduğu gerçeği, siyasi kesimlerin yerine getirilmeyen sorumlulukları konusunda daha fazla endişe duyulmasına ve güçlülerin ilgisizliğine karşı öfke duyulmasına katkıda bulunmaktadır. O halde, niceliksel açıdan hemen kayda değer bir etki yaratmasa da, toplumun derinliklerinden yükselen büyük dönüşüm süreçlerinin gerçekleşmesine yardımcı olduğumuzun farkına varalım.

72. Amerika Birleşik Devletleri'nde birey başına düşen salınımların Çin'de yaşayan bireylerin salınımlarından yaklaşık iki kat, en yoksul ülkelerin ortalamasından ise yaklaşık yedi kat daha fazla olduğunu düşünürsek⁴⁴, Batı modeliyle bağlantılı sorumsuz yaşam tarzında yapılacak geniş çaplı bir değişikliğin uzun vadede önemli bir etki yaratacağını söyleyebiliriz. Sonuç olarak, vazgeçilmez siyasi kararların yanı sıra, birbirimize gerçek anlamda özen gösterme yolunda ilerleme kaydetmiş olacağız.

73. "Tanrı'ya şükürler olsun" bu mektubun başlığıdır. Çünkü insanlar Tanrı'nın yerini aldıklarını iddia ettiklerinde, kendilerinin en büyük düşmanları haline gelirler.

Papalığının on birinci yılı olan 2023'ün 4 Ekim Günü, Assisili Aziz Fransua Bayramında Roma'da, Saint John Lateran Bazilikası'nda verilmiştir.

FRANCIS

Çeviren: Şule Rogenbuke, CET Basın Bürosu

⁴⁴ Bk United Nations Environment Program, *The Emissions Gap Report 2022*: <https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2022>.